

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

-

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

-

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Nyt esitetty ratkaisu

Perustelut tiiviisti

Joko nyt esitetty ratkaisu tai jos halutaan hitaammin edetä, niin ensin rajatumpi uudistus ja tiettyjen käytäntöjen täsmentäminen. Jälkihuolto on joka tapauksessa tarkoituksenmukaista siirtää sosiaalihuoltolakiin, mikä jo sinällään edellyttää muutoksia lastensuojelulakiin.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

Tällä hetkellä lastensuojeluilmoituksia tehdään huomattavasti enemmän kuin mitä lastensuojeluasiakkuuksia alkaa, mikä viittaa siihen, että huoli lapsen tilanteesta nousee esiin varhaisessa vaiheessa, mutta huoli ei ole sellainen, että lastensuojelun asiakkuuteen olisi tarvetta tai ainakin tarvittavat palvelut ovat muualla. Tämä taas korostaa tarvetta varhaisen tuen saatavuudelle.

Jos jatkossa kaikki asiakkuudet käynnistyisivät sosiaalihuoltolain mukaisina ilmoituksina/asiakkuuksina, niin tämä puoltaisi varhaisen tuen saatavuutta ja siihen ohjautumista. Käytännössä tarkoittaa sitä, että jatkossa sosiaalihuoltolain mukaisia ilmoituksia ja niistä seuranneita asiakkuuksia tulee nykyistä isompi määrä, ja ns. varsinaiset lastensuojelun asiakkuuksien määrät vähenevät oletettavasti merkittävästi. Samaan aikaan lastensuojelun asiakkaana olevat lapset ovat entistäkin haasteellisempia. Lastensuojelun sosiaalityö on sen myötä aiempaa vaativampaa, koska kynnys lastensuojelun asiakkuuteen nousee. Tämä on oikea suuntaus, koska lastensuojelun on hyvä säilyä erityispalveluna.

Lain muutos tasoittaisi hyvinvointialueiden välistä eroa/kriteeristöä lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta. Tällä hetkellä käytäntö valtakunnallisesti kovin kirjava, kuten esityksessäkin todetaan.

Esityksessä todetaan, että " Asiakkuus päättyisi, kun hyvinvointialueen toimivaltainen sosiaalityöntekijä toteaa, että lastensuojelun järjestämiselle ei ole perustetta." Esitys jää epämääräiseksi, koska ei selviä mihin perustuen toiminta tapahtuisi näin, joten on vaikea ottaa kantaa.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Lastensuojelun asiakkaita (eli jatkossa kodin ulkopuolelle sijoitetut asiakkaat) ei voi olla 30 enempää/per työntekijä, jotta esimerkiksi tosiasiallinen ja vaikuttava perheen jälleen yhdistämisen työskentely on mahdollista toteuttaa. Ainoa poikkeustilanne voisi olla esim. sisarukset olisivat samalla työntekijällä.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Selkeyttää, jos lapsen asioista vastaavan tehtävät on koottu selkeästi lakiesitykseen.

Jos hyvinvointialueiden on edelleen mahdollista hallintosäännöllä delegoida tehtäviä esim. sosionomeille, niin kuinka kirjavaksi/sekavaksi lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävät eri hyvinvointialueilla voi mennä? Kevennettävää kuitenkin on, ja siksi tehtävät on hyvä kirjoittaa selkeästi auki lakiin.

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

Ei huomioitavaa.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Tällä hetkellä raskaan käytännön takia lapsi voi jäädä tutkimatta, mikä ei ole lapsen etu. Jatkossa tämä toteutuisi mahdollisesti nykyistä paremmin.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Kyllä

Perustelut tiiviisti

Nykyistä selkeämpää olisi, että päätöksentekotoimivalta olisi koottu selkeästi omaan lukuunsa.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Tällä hetkellä edunvalvojien palkkioiden skaala on kovin suuri ja niiden yhdenmukaistaminen on kaikkien etu.

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

-

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Tällä hetkellä sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa ja lastensuojelun avohuollon tukitoimissa on hyvin paljon samankaltaisia ja osin päällekkäisiä palveluja. Näiden yhtenäistäminen mahdollisesti selkeyttäisi palvelujen saatavuutta eikä asiakkaan tarvitsisi liikkua asiakkuuksien välillä sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut versus lastensuojelun palvelut.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Aikarajojen tiivistäminen varmasti tehostaa työskentelyä sekä estää kiireellisen sijoituksen turhaa pitkittymistä, mutta uusi aikaraja tuo myös haasteista esim. tarvittavien lausuntojen kokoon saamiseen jne. Mahdollinen aikarajan muutos täytyy huomioida henkilöstömitoituksessa (ei yli 30 asiakasta).

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Tällä hetkellä huostaanotettuina ja sijoituksessa on lapsia, joissa sijaishuolto ei tuota mitään lisäarvoa, sijaishuollon tarkoitus ei toteudu tai sijaishuollossa ei pystytä "poistamaan" huostaanoton perusteita. Esimerkiksi vakavasti päihteitä käyttävät nuoret, joiden kohdalla päihteiden käyttö jatkuu, ja jopa mahdollisesti kovenee sijaishuollon aikana. Tällaisissa tilanteissa sijaishuolto koetaan vain rangaistuksena, mikä ei ole asiakkaan etu. Ehdotus mahdollistaisi huostaanoton purun tällaisissa tilanteissa.

Läheisverkoston korostaminen entisestään koetaan tärkeäksi, mutta heille tulee pystyä tarjoamaan peruspalvelut tueksi.

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Esitys jää hieman epäselväksi, ei kantaa tähän.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Jos tällainen turvahenkilökäytäntö tulee laitoksiin, niin turvahenkilöiden toimivaltuudet tulee määritellä hyvin tarkasti. Kuinka (vaihtuvien?) turvahenkilöiden osaaminen, riittävä perehtyneisyys lastensuojeluun (mikä on riittävä lastensuojelun koulutus?) sekä yhdenmukaiset toimintatavat ja linjat turvataan valtakunnallisesti? Turvattava lapsisensitiivisyys ja lapsen kohtaamisen taidot. Kuka valvoo turvahenkilöiden toimintaa?

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

Nähdään tärkeäksi, että lapsen yhteydenpitoa olisi mahdollista rajoittaa myös lapsen sosiaaliseen verkostoon kuuluviin henkilöihin, mutta tarkoitetaanko tällä kaveripiiriä vaiko somea? Pohdittava miten toteuttavissa, mutta tärkeää olisi pystyä tämän hetkistä paremmin kohdistamaan rajoituksia edellä esitetyn mukaisesti. Lain tulisi ottaa selkeästi kantaa esim. Family-linkin käyttämiseen; onko sen käyttäminen rajoittamista vai ei?

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

-

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

-

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

Yleisenä kuvana varsin riittävä, mutta yksityiskohtien tarkentumisen myötä taloudelliset vaikutukset voivat mahdollisesti jäädä hyvinkin pieniksi.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

-

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

-

27. Vapaamuotoiset huomiot

-

Pennanen Sirkka
Etelä-Karjalan hyvinvointialue - Lasten ja nuorten asiakkuusyksikkö
(lastensuojelun vastuuyksiköt)